

Asettamispäätös

18.8.2023

VN/23673/2023

VN/23673/2023-OKM-1

Työryhmän asettamispäätös: Hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (lukuvuosimaksujen korottaminen)

Työryhmän asettaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan hallituksen esitystä yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta koskien lukuvuosimaksujen korottamista, lukuvuosimaksujen kiertämisen estämistä ja korkeakoulujen hakemusten käsittelymaksuja.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.9.2023– 30.6.2024.

Tausta

Hallitusohjelman tärkein talouspoliittinen tavoite on saada aikaan kestävä kasvua. Hallitus kuroo umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä sekä kääntää Suomen velkaantumisen laskuun. Samaan aikaan tavoitteena on kääntää suomalaisten osaamistaso takaisin kasvu-uralle ja nostaa koulutustasoa. Hallitus etenee kohti EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen täyskatteellisuutta. Hallitus arvioi valtakunnallisen apurahajärjestelmän luomisen sekä nimellisen hakemusmaksun käyttöönottoa. Jotta kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrä edelleen kasvaisi, lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen.

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin lisättiin vuonna 2015 lukuvuosimaksuja koskevat säännökset, joiden mukaan korkeakoulun on perittävä muuhun kuin suomen- tai ruotsinkieliseen alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa vähintään 1 500 euron suuruisen maksu lukuvuodessa. Korkeakoulu päättää maksun perimiseen liittyvistä järjestelyistä. Maksuvelvollisuudesta on poikkeuksia. (Yliopistolaki 558/2009 10 § (1600/2015), ammattikorkeakoululaki 932/2014 13a § (1601/2015).) Lukuvuosimaksuja koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2016 alusta lukien. Velvoittavaksi maksujen periminen tuli korkeakouluille 1.8.2017 tai sen jälkeen opintonsa aloittavilta opiskelijoilta.

Korkeakoulujen lukuvuosimaksujen käyttöönoton seuranta- ja arviointityöryhmän loppuraportissa (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:3) on todettu, ettei lukuvuosimaksujen käyttöönotolla ole ollut pitkäaikaisia haitallisia vaikutuksia korkeakoulujen kansainvälistymiseen tai EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden halukkuuteen opiskella suomalaisissa korkeakouluissa. Suomen maine korkeatasoisen koulutuksen maana on edelleen tärkeä vetovoimatekijä. Korkeakoulujen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

lukuvuosimaksuista saama taloudellinen tuotto oli kasvanut tarkasteluaikana maksuvelvollisten opiskelijoiden määrän kasvaessa. Korkeakoulut käyttivät merkittävän osan lukuvuosimaksujen potentiaalisesta tuotosta maksuista vapauttamiseen ja opiskelijoiden apurahoihin. Korkeakoulut olivat tehneet keskenään erilaisia valintoja lukuvuosimaksujen käyttöönotossa ja kansainvälisessä opiskelijarekrytoinnissa. Kaikkiin korkeakouluihin ei tullut kansainvälisiä opiskelijoita entiseen tapaan, eivätkä lukuvuosimaksut näyttäytyneet kaikissa korkeakouluissa merkittävänä tulonlähteenä.

Korkeakoulut ovat havainneet kiihtyvässä määrin, että lukuvuosimaksuvelvollisuutta kierretään hankkimalla opintojen alkamisen jälkeen muu kuin opiskelijan, useimmiten työntekijän oleskelulupa, koska muilla jatkuvilla oleskeluluvilla kuin opiskelijan oleskeluluvalla maassa oleskelevat eivät ole tällä hetkellä lukuvuosimaksuvelvollisia. Lukuvuosimaksuvelvollisuuden vaihtelu ja ennakoimattomuus ovat suuri haaste korkeakoulujen talouden ja opintotarjonnan suunnittelulle.

Lukuvuosimaksujen käyttöönoton yhteydessä yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia muutettiin siten, että lyhyen aikaa käytössä ollut hallinnollinen hakemuksen käsittelymaksu poistettiin. Turhien tai kevein perusteiden tehtyjen hakemusten aiheuttama hallinnollinen työ on kasvanut hakemusten käsittelymaksujen poistuttua. Käsittelymaksun on nähty korkeakouluissa laajalti toimineen pidäkkeenä kevyin perustein tehtäville hakemuksille ja lisäävän hakijoiden sitoutumista hakuun.

Tavoitteet ja tehtävä

Hankkeen aikana valmistellaan muutokset yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin siten, että lukuvuosimaksuja korotetaan kohti täyskattoisuutta ja vähennetään mahdollisuuksia kiertää lukuvuosimaksuvelvollisuutta. Lisäksi palautetaan käyttöön korkeakoulujen hakijoilta perimä hakemuksen käsittelymaksu. Työryhmä valmistelee näitä muutoksia koskevan hallituksen esityksen. Lukuvuosimaksun kiertämistä koskevan muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2024, hakemuksen käsittelymaksua koskevan muutoksen 1.8.2025 ja kaikkien uusien opiskelijoiden lukuvuosimaksut tulee korottaa esitetylle tasolle 1.8.2026 mennessä.

Tässä yhteydessä tehtävät muutokset otetaan huomioon myös käynnissä olevassa korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusmallin uudistamista selvittävän työryhmän työssä. Lisäksi hankkeen yhteydessä ja sen jälkeen tehtävässä yksityiskohtaisessa valmistelutyössä arvioidaan tarve ja tapa luoda valtakunnallinen apurahajärjestelmä sekä arvioidaan millä tavoin lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen. Hallitusohjelman mukaisesti selvitetään myöhemmin opintolainahyvityksen kaltaisen hyvityksen luomista EU/ETA-maiden ulkopuoliselle, suomalaisesta korkeakoulusta tai muusta suomalaisesta oppilaitoksesta valmistuneelle, lukukausimaksua maksaneelle ja Suomessa määrärajan työskennelleelle henkilölle. Näiden osalta on tarkoitus antaa tarvittaessa erillinen hallituksen esitys myöhemmin.

Organisointi

Puheenjohtaja: johtaja Jonna Korhonen, OKM

Varapuheenjohtaja: opetusneuvos Maija Innola, OKM

Jäsenet:

hallitusneuvos Henna Närhi, OKM (sihteeri, säädösvalmistelu)

erityisasiantuntija Nelli Tiainen, OKM (sihteeri, hallinnolliset asiat)

lainsäädäntösihteeri Mia Leisti, UM, varajäsen lainsäädäntösihteeri Heidi Nihtilä

hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen, TEM, varajäsen erityisasiantuntija Ariann Grandell

erityisasiantuntija Fanny Söderman, Maahanmuuttovirasto, varajäsen erityisasiantuntija Lydia Laine

rehtori Turo Kilpeläinen, LAB-ammattikorkeakoulu, varajäsen rehtori Riitta Rissanen, Lapin ammattikorkeakoulu
 kansainvälisyyspäällikkö Marjo Arola, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, varajäsen palvelupäällikkö Mari Tuukkanen, LAB-ammattikorkeakoulu
 toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, Arene ry, varajäsen erityisasiantuntija Samuli Maxenius, Arene ry

rehtori Jouko Niinimäki, OY, varajäsen akateeminen rehtori Tapio Määttä, ISY
 provosti Kristiina Mäkelä, AY, varajäsen koulutusvararehtori Kai Nordlund, HY
 koulutusvararehtori Satu Uusiautti, LY, varajäsen koulutusvararehtori Marjo Kaartinen, TaiY

koulutuspolitiikan asiantuntija Aleksi Niemi, SAMOK, varajäsenen hallituksen varapuheenjohtaja Diana Muraskina

koulutuspolitiikan asiantuntija Heidi Rättyä, SYL, varajäsen kansainvälisten asioiden ja EU-edunvalvonnan asiantuntija Yuri Birjulinin

Työryhmä kuulee työskentelynsä aikana Opetushallitusta ja tarvittaessa muita asiantuntijoita.

Asiantuntijaryhmän kokoonpano ei täytä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä asetettuja vaatimuksia. Kaikilla ryhmään nimettävillä tahoilla ei ole ollut mahdollisuutta nimetä sekä nais- että miesehdokkaita, joten poikkeamiselle on lain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettu erityinen syy.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä. Työryhmän jäsenille ei makseta kokouspalkkioita tai kulkukorvauksia.

Tiede- ja kulttuuriministeri

Sari Multala

Va. ylijohaja

Erja Heikkinen

Liitteet

Jakelu Asettamispäätöksessä mainitut

Tiedoksi